

Négyszáz tanyát bontottak le

Helyüket termőföldként hasznosítják

A Csongrád megyei Földhivatal az építésiügyi hatóságokkal közösen, 1978 tavaszán felmérést készített az elhagyott, romos tanyákról. Számuk akkor 1 ezer 590 volt, és keveset találtak újat, amelyet tulajdonosai az év bizonyos időszakában átmenetileg jószágartással hasznosítottak. Az építésiügyi hatóságok körültekintő mérlegelés után adták ki a bontást elrendelő határozatot. Ezt követően mintegy négyszáz lakatlan tanyát bontottak le, kétszázhuszonnégynek a helyét pedig már felszántva, helyenként bevetve termelésbe állították. Egy-egy tanya megszüntetésével átlagosan 3 ezer—8 ezer négyzetméternyi területet nyertek a gazdaságok. Valójában azonban ennél is többet, mert a

nagyüzemi táblák közé beékelődött tanyák akadályozták a korszerű technológiák alkalmazását, például a repülőgépes növényvédelmet vagy a nagy teljesítményű traktorok tökéletes kihasználását, mivel kerülni kellett az újukban álló épületeket, fasorokat.

Az elhagyott tanyák felszámolása tovább tart, a folyamatot azonban lassítja, hogy kevés a földmunkagép vagy a fákát győzterestől kiemelő, erős traktor. Ilyen berendezések bérelése, kölcsönvétele tetemes összegbe kerül, de megéri az anyagi áldozatot, mert az évek folyamán sokszorosan visszatérül a ráfordítás. A termőföldre növelése az üzemeknek és a népgazdaságnak egyaránt el-sőrendű érdeke.

A KISZ megyei bizottságának ülése

A Kommunista Ifjúsági Szövetség Csongrád megyei Bizottsága tegnap, csütörtökön délelőtt, az újszegedi KISZ-vezetőképző központban tartotta meg ülését.

A testület Bódi Györgynek, a KISZ megyei bizottsága első titkárnak vezetésével tanácskozott. Részt vettek ezen az ülésen a városi és járási KISZ-bizottságok titkárai is. Az ülés napirendjének megfelelően elsőnek az 1979—80-as mozgalmi évre szóló akcióprogram-javaslatot tárgyalta meg a testület, amelyek a dolgozói, a középiskolai, illetőleg az egyetemi és főiskolai KISZ-szervezetek számára adnak megfelelő segítséget mozgalmi feladataik, tevékenységük megvalósításához. Ezt követően a KISZ megyei bizottsága üléseinek tervéről továbbá a káderképzési és utánpótlási terv kiegészítéséről és egyéb ügyekről tárgyaltak.

Kiállítási napló

Évvégi jegyzetlapok

1. Nemrégiben azt kérdezte tőlem egyik kultúrpolitikusunk, fejlődő Szegei képzőművészete, van-e nyomon követhető előrelépés? A kérdésre nem lehet egyértelmű igennel vagy nemmel válaszolni. Sokkal összetettebb, bonyolultabb képzőművészeti életünk, minthogy ilyen könnyen el lehessen intézni egy város sokszínű-sokarcú vizuális művészetének egészét. Egy bizonyos: néhány területen határozott és nagyon figyelemreméltó eredményeknek tanúi lehetünk. Gondolok itt elsősorban arra, hogy végre van Szegei Munkácsy-díjas képzőművész — Szathmáry Gyöngyi szobrászi tevékenységét méltatták erre a díjra (s elismerték ugyane díjjal egy határterület, a díszlet- és jelmeztervezés szegedi képviselőjét, Gyarmathy Agnét). Jól emlékszem, szinte minden hivatalos fórum, ha képzőművészetről esett szó, elsírta, hogy Szegei azért van háttérben más városokkal szemben, mert nincs Munkácsy-díjas művész. Csak hogy egy díj nem válthatja meg az egész közösséget, nem adhat feloldozást, se az őszintén gratulálók, se a sáncok mögé visszahúzódkók, se az ellentámadásba lendülők részére. A művészet lényege, hogy az alkotások beszélnek, a művek méretetnek meg, s rajtuk keresztül az ember. Mint ahogy a szép gondolatokat nem lehet vetítógépbe fúzni, ugyanígy nem lehet képzőművész szavai alapján megítélni művészetét.

A másik előrelépés a képzőművészet és építészet kapcsolataiban nyilvánult meg. A helyi alkotók közül elsősorban T. Nagy Irén sokéves, következetes, makacs hitől fűtött tevékenysége talált végre értő társakra — bizonyítja ezt az új veradó állomás előcsarnokában látható nagyméretű intarzia faliképe és a Novák István építész és Szekeres Mihály belsőépítésszel alkotó közösségben készített, megvalósulóban levő terveit az enyől megyei oktatási és továbbképző intézetnél. Ezt a környezetkultúrára, a vizuális kultúra egészére kiterjedő szemléletet erősítette az el-

múlt év jó néhány szegedi tárlata, s a képzőművészeti világhét központi témája, az Utcák, terek kultúrája is. Láthattuk Szathmáry Béla építészetéhez kapcsolódó ötleteit, az iparművészeti VIT-pályázat otthoni formáló szep darabjait, Korzim Erika a falikárpit új szerepét és lehetőségeit kereső kísérleteit az építési emberi környezetben, Németh Éva szönyeget és faliképeit a desing szellemében, s nem hagyható figyelmen kívül az a tavaszi vásárhelyi tárlat, mely Környezetünk tárgyai címmel sorakoztatta föl e táj iparművészeit, mérlegre téve elképzeléseiket, szándékait, tehetségüket. Mindez bizonyítja a tárlatlátogatók számára, hogy jó úton halad vizuális szemléletünk és megújuló kiállítási politikánk is.

2. Az itt élő művészek döntő többsége táblaképfestő. Épp a Magyar Hírlap karácsonyi számában elemezte a táblaképfestészetet Berezsky Lóránd művészettörténész, okos érveket föl sorakoztatva, pro és kontra véleményeket egymás mellé állítva. A föltárt okok és következtetések szinte pontosan illenek Szegei festészetére is. Az előbbieken már jeleztem, hogy minőség tekintetében a szobrászat, illetve az építészethez simuló alkalmazott művészetek utcahosszal megelőzték a pikúrát, a mennyiségi elsőség még mindig magasan a táblaképeké. Nyilván ez adódik a hagyományok, konvenciók tehetetlenségi erejéből éppúgy, mint a táblaképvásárló nagy tömegek követelő igényeiből. (S könnyebb ezt az igényt kiszolgálni, mint megváltoztatni.) Konjunkturális helyzetben van a táblakép — soha ennyire nem keresték, nem vásárolták, s ebből szinte logikusan következik, hogy a festők soha ennyire nem szolgálták ki a közönség-igényt. Jó-e? Jó dolog, hogy több szegedi festő ebben az évben is kiállításához jutott az ország különböző pontjain. Csak nehogy azt higgyük, hogy ezek a képcsarnoki tárlatok elegendőek a művészi fejlődéshez, hasznos és biztos építőkövei az

életműnek. Nem irigylem a festőktől a pénzt, de azt egy kicsit veszélyesnek tartom, hogy mindinkább fölbillen a valódi értékrend, s az lesz a jó festő, aki minél több képet elad, akinél sorba állnak a vásárlók, aki futószalagon gyártja — a megrendelő kívánságait messzemenően figyelembe véve — képeit. A néhányuk teszi mindezt annak ellenére, hogy helyt kell állnia munkahelyén. Szakkörökben, eléget kell tennie a gyárakkal kötött, szocialista szerződésben rögzített kötelezettségeinek, másod- és harmadállásainak, s még festményeket (képzőművészeti alkotásokat!) kell létrehozni. Félttem az értékrendet, félttem a minőséget, félttem a színvonalat a felszínes divat, a kísérő üzlet hullámhegyétől.

3. Több mint hatvan kiállításról számoltunk be 1978-ban. Valamivel kevesebből, mint az elmúlt években — az amatőr bemutatkozásokat, klubkiállításokat éppenséggel jeleztük, ezzel is igyekezve az oly sokszor jelentkező aggályt a „hivatásosok” részéről eloszlatni. Az országos statisztika szerint hazánkban évente a három és fél ezer képzőművész három és fél ezer kiállítást rendez (legalábbis ennyiről tudnak az engedélyező szervek). Ez azt jelenti, hogy az országban naponta tíz kiállítás nyílik. Szegei e téren is kiemelkedő produkál — csak ebben a városban hetenként átlagban több mint egy kiállítás nyílt, nem számítva a klubkiállításokat, zártkörű bemutatásokat. Az év kiállítási listája viszont azt mutatja, hogy a rendező szervek jól sáfádkodtak lehetőségeikkel — nagyszerű kiállítások egész sorát láthattuk a most elköszönő évben. Csak néhány emlékeztetőül: Szabados Árpád, Würtz Ádám, Ágotha Margit, Szabó Vladimír, Somogyi Győző a kortárs magyar grafika élvonalát képviseli; Váró Márton, Samu Géza szobrai, ifj. Fazekas Lajos nádudvari cserepei, Kiss Rózsa Ilona kerámiai, Balázs Irén textiljei mind-mind műfajuk kiemelkedő és meghatározó alkotásai; Gink Károly Bartók fotósorozata, a fotóklubok szegedi szalonja és a Kör 68. csoport kiállítása a műfaj magas színvonalát példázta; a csoportos kiállítások közül örömdetes, az előző évekhez képest megerősödött a Szegei Nyári Tárlat, izgalmas és szép kiállítást rendeztek a Tömörkény gimnázium volt hallgatói, a szegedi grafikai stúdió tagjai; sikeresek voltak az emlékkiállítások (Szőri József, Heller Ödön, Szőnyi István); letagolultságot nyert a képtár terméiben a Lengyel régiség című tárlaton a régészet.

4. Végezetül néhány gondolat az MSZMP Központi Bizottsága április 19—20-i ülésén elhangzott Kádár-beszédből: „A szocialista tendenciák erősítése és ösztönzése nagyon fontos feladat. Mi a jövőben sem fogunk közvetlenül beleszólni az alkotó folyamatba. Senkitől sem fogunk kikötéssel regényeket, színdarabokat, novellákat rendelni, mert az alkotásba beavatkozó rendelkezésre az alkotó nem tud dolgozni. Figurákat nem fogunk rendelni, nem költjük ki, hogy a készülő műben hány pozitív, hány negatív hős legyen. Ez így nem megy, ez már ki van próbálva. Viszont be kell szelgetni kell az alkotókkal, ösztönözni kell adni nekik, közzé kell hozni őket a társadalom élő kérdéseire, ez a feladatunk.” És nem is kevés!

Tandi Lajos

Téli szünet után

A második félév küszöbén

A téli szünet utáni első tanítási nap — ebben a tanévben január 4-e — egy kicsit más, mint az év többi tanítási napja. Ezen a napon kapják kézhez a tanulók a félévi bizonyítványt. Nem titok, hogy milyen érdemjegyek lesznek benne, hiszen a felelők minden osztályzatukat beírták az ellenőrző könyvbe. Sőt! A szülőkhöz is alá kellett írniuk. Könnyen kiszámítható, hogy az összegyűjtött jegyek alapján milyen érdemjegy is kerülhet bele a félévi összegezésbe.

Tudják a tanulók és az érdeklődők is, hogy mit várhatnak. Mégis izgalommal néznek a nagy nap elé.

Egyik tanítványom édesanyja mesélte tavaly, hogy ők a téli szünet utolsó napján totóztak a férjével és a gyermekkel. Tippetek mind a hárman. Külön-külön leírták a várható osztályzatokat. Abban versengtek, hogy hármuk közül ki közelíti meg legjobban a félévi bizonyítvány érdemjegyeit. Egész minimális eltérés volt a tippiek között. A nagy napon kiderült, hogy a gyermek teljesen eltalálta, a papa egytizeddel jobbat, a mama egygyel rosszabbat várt.

Olyan jó, hogy ez így van! Ma már csak a múlt rossz emléke az, amikor a bizonyítványosztás napján sok dolga akadt a rendőrségnek, a felülműtlen világgá indult kisdíjak keresésével. Akkoriban a tanító, a tanár osztályzata a legnagyobb titok volt. Csak sejténi lehetett a képmozgásból, hogy hányast ír be az osztálykönyvbe. Az én jó öreg földrajz-történelem tanáram még el is tartakta bal kezével az osztályzatot fró kezét, nehogy leolvassuk, hányast kanyarít a nagy könyvbe. Nem tudta a tanuló és nem tudták — nem tudhatták — a szülők, hogy hogyan is áll a gyermekük az egyes tantárgyakból.

Ma csak a nagyon hanyag és nagyon nemtörődöm szülő nem szerez tudomást a gyermeke tanulmányi helyzetéről. Minek akkor a bizonyítvány, ha úgy is tudják az osztályzatokat, kérdezhetné bárki.

Kell. Kell egy kis lelkiismeret-ébresztető, elismerő, biztató vagy elmarasztaló összegezés. Jó így együtt látni a házi iskolai, a szobeli és írásbeli, az elméleti és gyakorlati munkák, a szorgalom és a magatartás együttesét értékelő érdemjegyeket.

Lelkiismeret-ébresztetőnek neveztem, mert az is. Felhívja nyomatékosan a figyelmet idejében arra, hogy mi a gyengéje a gyermeknek, mi kell támogatni, biztatni, fokozottabban ellenőrizni azért, hogy a tanév végére javíthasson. Van még idő! Több mint öt hónap!

Az utóbbi években — sajnos — járványszerűen elterjedt a tiszta ötösért folyó harc. Minden szülő, minden gyermektől kizárólag színvonalas bizonyítványt vár. Tudomásul kell venni, hogy a tanulók különböző képességek. Van akinek a harmas-erőes eredmény nagyobb erőfeszítésre kerül, mint társának a színvonal. És mi történik? A szülőstől dicserék, jutalmaznak, ünneplik, a keservesen elért közepes eredményért pedig alaposan leszidják azt a gyermeket, aki többre egyszerűen nem képes. Az elmarasztalás kedvét szegi, még bátortalanabbá és bizonytalanabbá lesz. Az ilyen tanuló sokkos állapotba kerül egy-egy röpdolgozat frásakor. Félt, mert nem biztos a dolgában, és még gyengébb eredményt produkál, mintha egy icipici elismeréssel bíztatuk volna az első bizonyítványosztáskor, amikor kiderült, hogy mire képes. Nem vonatkozik ez a lusta, hanyag tanulóakra, akiknél nem a képességek hiánya miatt gyengék az osztályzatok, hanem azért, mert nem elég szorgalmasak, nem elég kötelességtudóak. Őket biztatni kell a jobb munkára.

Általában helyes, ha a félévi bizonyítványosztás napján egy kicsit beszélgetünk gyermekeinkkel, tervet készítenek a második félévre, megbeszéljük, hogy mit szeretne elérni év végére, mi kéri a segítségünket. A dicseretnek és a büntetésnek is jusson szerep! Az előző évhez viszonyított szép eredményért kaphat egy könyvet, hanglemezt, magnószalagot vagy más kisebb ajándékot. Csak a pénzjutalmakról nem szeretünk mi — pedagógusok — hallani. Mindig az én Jutkám jut eszembe, aki a tiszta ötöse láttán felkiáltott: „Sokba kerül ez a bizonyítvány az apukámnak! Minden ötösért egy húszast ígért!” Kapjon egy kedves kis jutalmat, de ne csak az ötösért, mert például Jutka kevesebb erőfeszítéssel érte el az ötöst, mint szomszédja, Olga, a számtan hármast. És ő talán még egy simogatást sem kapott érte.

A vártnál rosszabb eredmény büntetése ne legyen verés! Nem segít! Valami kedvezményelvonás (tv, báb-színház, magnó, játék), amíg ki nem javítja az osztályzatokat, sokkal hatásosabb büntetés. Kövesse sok-sok ellenőrzés, folyamatosan, következetesen.

Nem kapnak félévi bizonyítványt az I., a II. és az V. osztályosok. Az I. és II.-osok az iskolai élethez, az V. osztályosok a sok új tantárgyhoz szoknak. Türelem idő ez. Ne vegye kedvét a sikertelen indulás egy tanulóknak sem! Bizonyítványt nem kapnak, de az ő ellenőrzőjükhöz is bekerül egy írásbeli értékelés — ha nem is számban kifejezett — az elmúlt félévi magatartásukról, szorgalmukról és tanulmányi eredményükről. Vegyük komolyan ezeket a bejegyzéseket, fűzzük hozzá elismerő vagy elmarasztaló megjegyzést.

G. E.

Akikről már nem olvashatunk...

Néhány nap múlva új év kezdődik. Új színházi bemutatókkal, s noha a következő évadot a színházi életben nem a naptári év kezdete jelenti, az 1979-es esztendő szegedi színházi eseményeiről szóló tudósításokból, kritikákból óhatatlanul hiányzik majd két név is.

Két név, Szász Károly és Sándor Sándor. Mindketten hosszú éveken át a színház valóságához tartoztak. Anynyira, hogy hiányukat csak most érezhetjük igazán.

Szász Károly 1912-ben született Hódmezővásárhelyen. Bölcsészkaron végzett, tanári diplomát szerzett, 1964-től — a debreceni Csokonai színházban töltött öt év után — egy rövid megszakítástól eltekintve 1975-ig, nyugdíjba vonulásáig a szegedi színház rendezőjeként dolgozott. Számomra emlékezetes rendezések közül csak az egyikről írt kritikából idézzünk egy mondatot: „A boldog békeidők kamaraszínházában anynyi ellenállhatatlan kedves-

ségű vígjátékot rendezett Szász Károly ezúttal ismét kitűnő ötletekkel válik emlékeztetőre.”

A kitűnő rendezői ötleteknek hasonlóan kitűnő — díszlettervezői ötletekre is épülniük kell. Ehhez nyújtott Szász Károlynak is segítségét Sándor Sándor... Aki 1914-ben Újpesten született, 1947 óta pedig emberszégével, nagyszerű pedagógiai érzékével színészi festők egész sorát képezte Szegei. Az elmúlt évtizedekben kiváló fantáziájával és színérzékével művészi értékű díszletek sora került ki a műhelyekből. Ízlését művészi gondolat létrehozott alkotások jellemezték. Róla sem olvashatunk már...

Néhány nap múlva új év kezdődik. Új színházi bemutatókkal, új értékelésekkel. Két név immáron örökké hiányozni fog az újságlapokról. Amelyeket mégsem szabad elfelejteni, amíg színházi előadások lesznek a Tisza partján.

Emlékezés a Fáklya klubban

Hatvan évvel ezelőtt, 1918. december 30-án ült össze az ország pedagógusainak nevében 630 küldött, hogy megalakítsa a magyar tanítók szakszervezetét. Az évforduló alkalmából emlékülést tartottak tegnap Budapesten, a Fáklya klubban, a pedagógusok szakszervezetének rendezésében. Voksn József, a szakszervezet főtitkára bevezető előadásában hangsúlyozta: visszatérve a szakszervezet hat évtizedes múltjára joggal mondható el, hogy az igazság volt sikereiben. Az eredmények mindig a társadalmi haladás szolgálatában, a marxizmus-leninizmus igazságainak követésében születtek. Sikerek, eredmények a jövőben is csak akkor kísérhetik a nevelő szervezet mozgalmának erőfeszítéseit, ha arról sohasem feledkeznek el.

Csütörtökön délelőtt a pedagógusok szakszervezetének Gorkij-fasori székházában ünnepélyesen megkoszorúzták az 1919-es mártír pedagógusok emléktábláját. Az eseményre abból az alkalomból került sor, hogy ezekben a napokban emlékezik meg a pedagógus társadalom a magyar tanítók szakszervezete megalakulásának 60. évfordulójáról.